

Yet the largest amount of differences between English and Ukrainian scientific and technical texts is of the inventory nature, as they are caused by the structural peculiarities of the both languages. Thuswise, in Ukrainian both definite and indefinite articles are absent, whereas in English they are not only used as certain attributes, but they indicate the features of the information distribution within the English sentence. The mandatory requirement to the adequate translation is correct analysis of the English sentence's grammar structure, correct determination of translation difficulties and constructing sentences in the translation text in accordance with the language norms and genre of the translation.

Вікторія Люлька, Юлія Ніколаєнко
м. Полтава

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Входження України до світового інформаційного, економічного та освітнього простору спричинило зміну вимог, які висуваються до рівня підготовки фахівців в області володіння іноземною мовою. Кваліфікований фахівець повинен вміти розширювати і збагачувати знання, здійснювати пошук, переробку і застосовувати професійно значиму інформацію, представлену як рідною, так і іноземною мовами. Конкурентоспроможність спеціаліста багато в чому визначається рівнем іншомовної компетентності в сфері професійної комунікації.

Одним із найважчих видів перекладу, що потребує особливого підходу, вважається науково-технічний переклад. З точки зору лінгвістики, характерні особливості науково-технічних текстів поширюються на стилістику, лексику та граматику. Науково-технічна література має цілий ряд граматичних особливостей. Найбільш типовою лексичною ознакою даної літератури є насиченість тексту термінами та термінологічними словосполученнями, лексичними конструкціями та скороченнями.

У структурному відношенні терміни науково-технічних текстів можна класифікувати наступним чином: 1. Прості терміни (*engine, gas, oxygen*), 2. Складні терміни, утворені шляхом словоскладання (*energy-saving – енергозберігаючий*), 3. Словосполучення, компоненти яких знаходяться в атрибутивному зв'язку (*cross members – поперечні деталі*), 4. Літерні терміни, у яких внаслідок своєї графічної форми перша літера отримує атрибутивну роль (*V-type engine – V подібний двигун*).

Ми погоджуємося з думкою І. Ю. Лашкевича, що при перекладі термінів науково-технічних текстів частину термінів, що мають міжнародний характер, слід передавати шляхом транслітерації (*generator – генератор*). Деякі терміни мають прямі відповідники в українській мові і їх слід перекладати за допомогою відповідних еквівалентних одиниць (*voltage – напруга*). Працюючи з текстом, слід, по можливості, уникати вживання іншомовних слів, віддаючи перевагу словам українського походження (*industry – промисловість, замість «індустрія», agriculture – сільське господарство, замість «агрикультура»*) [1, с. 59].

Більшість термінів науково-технічних текстів утворюється морфологічним способом, що базується на використанні префіксів, суфіксів,

префіксів і суфіксів одночасно, флексій. Афіксація – це утворення нових однослівних термінів шляхом додавання словотворчих афіксів до кореня [2, с. 97]. Так, наприклад, в англійській мові додавання префікса *pre-* використовується для передачі ідеї випередження за часом або за положенням (*precooling* – попереднє охолодження), префікс *inter-* означає «між», «серед» (*interference* – втручання, *interaction* – взаємодія, *intercrop* – сажати в міжряддях), префікс *trans-* означає «через», «за межами» (*transpiration* – випаровування, *transposition* – перестановка) тощо. У науково-технічній літературі також часто зустрічаються префікси *bi-* (*binomial* – біноміальний), *dis-* (*disable* – забороняти), *re-* (*reuse* – повторно використовувати), *over-* (*overheat* – перегрівати), *de-* (*deformation* – деформація), *en-* (*enlarge* – збільшувати), *under-* (*underweight* – недовіс), *un-* (*uncertainty* – невизначеність), *im-* (*immobile* – нерухомий) тощо.

За допомогою суфікса терміни можуть отримати якусь властивість або позбавляться її. Наприклад, суфікс *-less* означає відсутність у терміна певної властивості (*useless* – непридатний). У науково-технічних текстах часто зустрічаються наступні суфікси: *-ine*, *-in*, *-yne*, *-ium*, *-osis*, *-er*, *-or*, *-ing*, *-(t)ion*, *-ty*, *-ness*, *-hood*, *-ment*, *-ence* (*-ance*), *-ite*, *-ize*, *-ee*, *-ism*, *-ant*, *-ing* тощо [3, с. 121].

Також в англійських науково-технічних текстах значне місце займають різні види скорочень: текстові (авторські) та загальноприйняті, що фіксуються в офіційних довідниках і є частиною лексичної системи мови. До останніх відносяться аббревіатури (*DNA* – *deoxyribonucleic acid* – ДНК, *www* – *world wide web* – *всесвітня павутина*) і акроніми, скорочення, які сприймаються як окремі лексичні одиниці (*Laser* – *light amplification by stimulated emission of radiation* – лазер).

Спираючись на думку В. Н. Комісарова [3], для вдалого перекладу термінів науково-технічних текстів можна виокремити наступні способи: запозичення (в процесі перекладу запозичуються семантика, структура і форма терміну – *production system* – *виробнича система*), калькування (*hard disk* – *жорсткий диск*), дослівний переклад (*An engine produces power by burning air and fuel* – *Двигун виробляє енергію за рахунок спалювання повітря і палива*), транспозиція (заміна однієї частини мови іншою без зміни смислу всього повідомлення – «*After goods come back*» – «Після того, як товар повернеться»).

Для правильного, точного і грамотного науково-технічного перекладу необхідне знання не тільки основних термінів, лексики і словосполучень, граматики, але також і знання особливостей певної спеціальності.

Джерела та література

1. Лашкевич Ю. И. О переводе научно-технического текста / Ю. И. Лашкевич, М. Д. Гроздова. – М.: Феникс, 2007. – 228 с.
2. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М. : Р. Валент, 2007. – 228 с.
3. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М.: Изд-во Международные отношения, 2008. – 253 с.